

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος της αιφόρου ανάπτυξης και η συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών στις αυτόνομες επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες»

(2015/C 268/04)

Εισηγητής: ο κ. PEEL

Κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 10ης Ιουλίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού της κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα

«Ο ρόλος της αιφόρου ανάπτυξης και η συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών στις αυτόνομες επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες».

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Φεβρουαρίου 2015.

Κατά την 506η σύνοδο ολομέλειας, της 18ης και 19ης Μαρτίου 2015 (συνεδρίαση της 19ης Μαρτίου 2015), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 165 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 8 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Τα τελευταία χρόνια η ΕΕ διαπραγματεύθηκε επιτυχώς διάφορες συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών (ΣΕΣ), καθεμία από τις οποίες περιλάμβανε ειδικό κεφάλαιο για την αιφόρο ανάπτυξη, καθώς και μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής τους από κοινού με την κοινωνία των πολιτών. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ καλείται να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο. Η ΕΕ διεξάγει επίσης επί του παρόντος δύο χωριστές διαπραγματεύσεις για αυτόνομες επενδυτικές συμφωνίες και ενδέχεται να ακολουθήσουν και άλλες. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιώδους σημασίας οι συμφωνίες αυτές να περιλαμβάνουν επίσης κεφάλαιο για την αιφόρο ανάπτυξη, με κατάλληλο μηχανισμό συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών.

1.2. Οι χωριστές αυτόνομες επενδυτικές συμφωνίες, σε αντίθεση με τις σφαιρικές ΣΕΣ, θα τίθενται υπό διαπραγμάτευση για διαφορετικούς λόγους ανάλογα με τις περιστάσεις, το πεδίο εφαρμογής τους όμως θα είναι αναγκαστικά πιο περιορισμένο. Παραμένει επιτακτική η απαίτηση να περιλαμβάνουν χωριστό κεφάλαιο για την αιφόρο ανάπτυξη, αλλά για την επίσημη συμπερίληψη της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών θα χρειαστεί μεγαλύτερη προσπάθεια. Σε μια ΣΕΣ, όπως η ΣΕΣ με την Κορέα, συγκροτούνται πολλές μικτές επιτροπές, ενώ για μια συμφωνία επενδύσεων πολύ λίγες.

1.2.1. Συνεπώς, θα απαιτηθεί μεγαλύτερη εφευρετικότητα για την άμεση συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Αυτή θα πρέπει να επιτευχθεί είτε με τη χρήση ενός υφιστάμενου μηχανισμού διαλόγου, όπως του μηχανισμού που προσφέρει η στρογγυλή τράπεζα ΕΕ-Κίνας, είτε με την ενθάρρυνση του διατομεακού διαλόγου, συμπεριλαμβανομένης της ευρύτερης αξιοποίησης των κοινωνικών εταίρων. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην ανάπτυξη πιθανών λύσεων.

1.3. Μέρος της έμφασης που αποδίδει η ΕΕ στην αιφόρο ανάπτυξη πηγάζει ασφαλώς από τη γενική της επιθυμία να προωθήσει και να αυξήσει την ισχύ των κοινών της πεποιθήσεων στη δημοκρατία, στο κράτος δικαίου, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη διαφάνεια και στην προβλεψιμότητα, πόσο μάλλον σε κείριους τομείς όπως τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

1.3.1. Κεντρικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό διαδραματίζουν η προστασία του περιβάλλοντος, η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, η προαγωγή της αξιοπρεπούς εργασίας, η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία και το εύρος ζητημάτων που πραγματεύονται οι βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ και οι βασικές συνθήκες για το περιβάλλον. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι έχει έρθει η στιγμή να υπογραμμιστεί στις εν λόγω συμφωνίες η πραγματική υλοποίηση μέσω συνεργατικών προσπαθειών που περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ικανοτήτων τόσο στον τομέα των ανθρωπίνων πόρων όσο και στη μεταφορά τεχνολογίας.

1.3.2. Στην κοινή δήλωση της 27ης συνάντησης ΑΚΕ-ΕΕ, τον Οκτώβριο του 2014 ⁽¹⁾, εκτίθενται σαφώς οι βασικές αρχές και ανησυχίες της ΕΟΚΕ, τις οποίες εδώ συμμερίζεται και η κοινωνία των πολιτών εκτός της ΕΕ. Στη συνοπτική παρουσίαση της κοινής δήλωσης τονίζεται η σημασία τόσο της αιφόρου ανάπτυξης όσο και της εκπλήρωσης των στόχων της αιφόρου ανάπτυξης (ΣΑΑ) το 2015, μαζί με την ανάγκη συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών (μη κρατικών φορέων) σε όλη τη διάρκεια των σχετικών διαπραγματεύσεων. Παρ' ότι η δήλωση αναφέρεται στις συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ), το ίδιο ισχύει και για τις επενδυτικές συμφωνίες.

⁽¹⁾ ACP EU Meeting_Oct 2014_Final Declaration-EN (2) (Τελική δήλωση της συνάντησης ΑΚΕ-ΕΕ, Οκτώβριος 2014).

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι κάθε συμφωνία επενδύσεων με την ΕΕ πρέπει να έχει πλήρη συνέργεια με τις εργασίες της διαρκούς ομάδας εργασίας για την οριστικοποίηση του συνόλου των 17 ΣΑΑ, με την προετοιμασία της διάσκεψης των μερών της σύμβασης-πλαίσου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή στο Παρίσι (UNFCCC COP 15), καθώς και με τις τρέχουσες πολυμερείς διαπραγματεύσεις για τη μείωση των δασμών επί των οικολογικών (πράσινων) αγαθών.

1.4.1. Η ΕΟΚΕ έχει δηλώσει στο παρελθόν ότι απαιτείται καλύτερη κατανόηση της αλληλεπίδρασης αυτών των τριών διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης, «ώστε να βρεθούν δίκαιες, απλές και αποτελεσματικές λύσεις»⁽²⁾. Ωστόσο, στις τρέχουσες επενδυτικές διαπραγματεύσεις της ΕΕ με την Κίνα, πρωτεύοντα ρόλο πρέπει να διαδραματίζει η βιωσιμότητα, όταν μάλιστα αντιλαμβανόμαστε ότι στην Κίνα υπάρχει σημαντική ζήτηση για πράσινες, βιώσιμες επενδύσεις μέσω της εισαγωγής εμπειρογνώσιων και τεχνολογίας από την ΕΕ.

1.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει μετά λύπης ότι τα επίπεδα των παγκόσμιων επενδύσεων έχουν μειωθεί κατά τουλάχιστον 5 % από το 2000.

1.6. Επισημαίνουμε επίσης ότι, δεδομένης ιδίως της εκτίμησης της ΔΗΕΕΑ⁽³⁾ ότι θα απαιτηθούν περίπου 7 τρισεκ. δολάρια ΗΠΑ για επενδύσεις καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης των ΣΑΑ και ότι τουλάχιστον το ένα τρίτο των πόρων αυτών θα πρέπει να προέλθει από τον ιδιωτικό τομέα, ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα θα αποτελέσει κείμενο παράγοντα σε κάθε συμφωνία επενδύσεων. Η προστασία των επενδύσεων είναι θέμα πρωταρχικής σημασίας, καλύπτεται όμως από ξεχωριστή γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ. Η ΕΟΚΕ επαναβεβαιώνει ωστόσο ότι το δικαίωμα της ΕΕ και άλλων κρατών να ρυθμίζουν και να επιδιώκουν θεμιτούς στόχους δημόσιας πολιτικής (συμπεριλαμβανομένης της υγείας, της ασφάλειας και του περιβάλλοντος) είναι υψίστης σημασίας.

1.6.1. Η ΕΟΚΕ συνιστά εντόνως στην Επιτροπή να αποδώσει ιδιαίτερη προσοχή στην υποστήριξη των ΜΜΕ και των πιο ειδικευμένων εταιρειών στα επενδυτικά ζητήματα, όπως και στα άλλα πεδία. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι από τις σπουδαιότερες κινητήριες δυνάμεις της καινοτομίας, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για τη διατήρηση και την ανάπτυξη της βιωσιμότητας· απαρτίζουν το 99 % του οικονομικού ιστού της ΕΕ και δημιουργούν, επιπλέον, το 70-80 % της απασχόλησης.

1.6.2. Κάθε συμφωνία επενδύσεων πρέπει να καλύπτει τις δημόσιες συμβάσεις, όπως και τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), δηλαδή τη συνεργασία των κυβερνήσεων με τον ιδιωτικό τομέα. Η στάση της ΕΟΚΕ έναντι των ΣΔΙΤ υπήρξε το θέμα της γνωμοδότησης ECO/272, που εκδόθηκε στις 21 Οκτωβρίου 2010. Παρ' ότι το έγγραφο αυτό υποστηρίζει εν γένει τις ΣΔΙΤ, προβάλλει και ορισμένες ανησυχίες που εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα επίκαιρες. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης δηλώσει στο παρελθόν ότι οι ΣΔΙΤ «μπορούν να αποτελέσουν μέσο ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση των αναπτυξιακών στρατηγικών και η επιτυχία τους εξαρτάται από την ενδεδειγμένη δοσολογία και την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών»⁽⁴⁾. Ως εκ τούτου, κάθε συμφωνία επενδύσεων πρέπει να περικλείει τη δυνατότητα πραγματοποίησης δημόσιων επενδύσεων και ΣΔΙΤ. Και στις δύο περιπτώσεις, η τήρηση των όρων της βιωσιμότητας πρέπει να είναι εγγυημένη.

1.6.3. Άλλωστε, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στο κεφάλαιο περί βιώσιμης ανάπτυξης κάθε συμφωνίας επενδύσεων πρέπει να καλύπτεται και ο ρόλος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ), με αναφορά στις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις, όπως οι υποστηριζόμενες από τον ΟΗΕ αρχές για υπεύθυνες επενδύσεις (UNPRI)⁽⁵⁾. Για τον σκοπό αυτό, οι συμφωνίες αυτού του είδους θα πρέπει να ενθαρρύνουν τα δημόσια και τα ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να δηλώνουν εθελουσίως ότι τα στοιχεία που σχετίζονται με τον περιβαλλοντικό, τον κοινωνικό και τον κυβερνητικό αντίκτυπο, γνωστά ως κριτήρια ESG, έχουν συνεκτιμηθεί στις αναλύσεις και στις αποφάσεις τους για την πραγματοποίηση υπεύθυνων επενδύσεων. Σημειώνεται ότι στις αρχές του 2015 αναμένεται μια νέα ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ΕΚΕ· ωστόσο, η πλήρης αμοιβαία αναγνώριση ευρύτερων διεθνών κατευθυντήριων γραμμών και από τα δύο διαπραγματευόμενα μέρη είναι ουσιώδους σημασίας. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις⁽⁶⁾ και τις κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι οποίες βρίσκονται στη διαδικασία εφαρμογής. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οποιαδήποτε ενέργεια είτε σε ενωσιακό είτε σε διεθνές επίπεδο δεν πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές ή να τις υπονομεύει.

⁽²⁾ ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 144.

⁽³⁾ Δελτίο Τύπου ΔΗΕΕΑ WIF, Γενεύη, 14 Οκτωβρίου 2014.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 67 της 6.3.2014, σ. 1.

⁽⁵⁾ Τα θέματα αυτά ενδέχεται να καλυφθούν πληρέστερα σε μελλοντική ενημερωτική έκθεση της ΕΟΚΕ.

⁽⁶⁾ OECD Guidelines for Multinational Enterprises («Κατευθυντήριες οδηγίες του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις»), 2011.

2. Ιστορικό

2.1. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας οι επενδύσεις περιέρχονται στην αρμοδιότητα της ΕΕ ως τμήμα της κοινής εμπορικής πολιτικής της, με την ΕΕ να αναλαμβάνει το καθήκον να εργαστεί για την «προοδευτική κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές και στις άμεσες ξένες επενδύσεις»⁽⁷⁾ (ΑΞΕ). Σύμφωνα με τη Συνθήκη, απαιτείται επίσης στενότερη ολοκλήρωση και αμοιβαία ενημέρωση μεταξύ όλων των σχετικών πτυχών του εμπορίου, των επενδύσεων, της ανάπτυξης και της διεύρυνσης —ειδικά για να επιτευχθεί σαφώς καλύτερος συντονισμός.

2.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τότε την ανακοίνωσή της με τίτλο «Προς μια σφαιρική ευρωπαϊκή πολιτική διεθνών επενδύσεων»⁽⁸⁾. Σύμφωνα με την ανακοίνωση (και συναφείς αποφάσεις του Δικαστηρίου της ΕΕ), «σε γενικές γραμμές» οι ΑΞΕ θεωρείται ότι περιλαμβάνουν «κάθε ξένη επένδυση η οποία χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη σταθερών και άμεσων σχέσεων με την επιχείρηση στην οποία διατίθενται τα κεφάλαια για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας» ή «ροές κεφαλαίων από επενδυτή ο οποίος έχει την έδρα του σε μία χώρα προς επιχείρηση με έδρα σε άλλη χώρα».

2.2.1. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε ως απάντηση, η ΕΟΚΕ δήλωσε τα εξής⁽⁹⁾: «Χαιρετίζουμε ιδιαίτερα τη διαβεβαίωση [...] σύμφωνα με την οποία η πολιτική της ΕΕ σε θέματα εμπορίου και επενδύσεων “πρέπει να προσαρμόζεται” και να είναι συμβατή με τις οικονομικές και τις λοιπές πολιτικές της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών σε θέματα “προστασίας του περιβάλλοντος, αξιοπρεπούς εργασίας, υγείας και ασφάλειας στην εργασία” καθώς και της ανάπτυξης».

2.3. Εντούτοις, η πορεία προς τη στενότερη ολοκλήρωση κάθε πτυχής της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ δεν ξεκίνησε τότε. Στην ανακοίνωσή της του 2006 με τίτλο «Η Ευρώπη στον κόσμο», η οποία εκδόθηκε όταν οι διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ για την αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα είχαν ουσιαστικά τελματώσει, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε ότι ήταν ουσιώδους σημασίας να ληφθεί μέριμνα ώστε τα οφέλη της εμπορικής ελευθέρωσης να «μεταβιβάζονται στους πολίτες. Όπως επιδιώκουμε την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή στο εσωτερικό, έτσι θα πρέπει να προσπαθήσουμε να προαγάγουμε τις αξίες μας καθώς και τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά μας πρότυπα και την πολιτισμική μας πολυμορφία σε όλο τον κόσμο»⁽¹⁰⁾. Στην απάντησή της στην ανωτέρω ανακοίνωση, η ΕΟΚΕ ζήτησε με τη σειρά της να συμπεριλαμβάνεται ένα κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη σε κάθε μεταγενέστερη ΣΕΣ, καθώς και ενεργός ρόλος παρακολούθησης για την κοινωνία των πολιτών⁽¹¹⁾.

2.4. Έκτοτε έχουν συναφθεί πολλές εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ στις οποίες κατέχει εξέχουσα θέση ένα κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη. Με αφετηρία τη συμφωνία ΕΕ–Κορέας του 2010, την πρώτη ΣΕΣ που συνήψε η ΕΕ για πολλά χρόνια, αυτές οι συμφωνίες περιλάμβαναν επίσης τη συγκρότηση ενός μηχανισμού παρακολούθησης της εφαρμογής των κεφαλαίων για την αειφόρο ανάπτυξη από κοινού με την κοινωνία των πολιτών, και οι μηχανισμοί αυτοί αρχίζουν τώρα να φέρνουν αποτελέσματα. Το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών ΕΕ–Κορέας συνεδριάζει τακτικά, ενώ τα συμβουλευτικά όργανα για τη ΣΕΣ ΕΕ — Κεντρικής Αμερικής, τη ΣΕΣ ΕΕ–Κολομβίας/Περού και τη ΣΟΕΣ ΕΕ–Cariforum ξεκίνησαν επίσης τις εργασίες τους.

2.5. Στις εκτενείς και ολοκληρωμένες ΣΕΣ που υπογράφηκαν πρόσφατα με την Ουκρανία, τη Γεωργία και τη Μολδαβία, χωρίς ωστόσο να έχουν ακόμα τεθεί σε εφαρμογή, υπάρχουν παρόμοιοι μηχανισμοί, όπως και στις συμφωνίες ΕΕ–Καναδά (CETA) και ΕΕ–Σιγκαπούρης, ενώ αναμένεται να συμπεριληφθούν και σε άλλες εμπορικές διαπραγματεύσεις της ΕΕ που βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη.

2.6. Οι επενδύσεις πάντως αποτελούν βασικό στοιχείο της διαπραγματευτικής εντολής σε όσες διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν μετά την υπαγωγή των επενδύσεων στην αρμοδιότητα της ΕΕ, όπως, μεταξύ άλλων, στις διαπραγματεύσεις για τη CETA και ακόμη περισσότερο στις διαπραγματεύσεις για τη διατλαντική σχέση εμπορίου και επενδύσεων (TTIP) που διεξάγονται με τις ΗΠΑ, όπου το «» αποτελεί το πρώτο γράμμα της λέξης «επενδύσεις». Η διαπραγματευτική εντολή για τη ΣΕΣ με την Κορέα και τις άλλες ΣΕΣ που αναφέρονται στην παράγραφο 2.4 ανωτέρω εγκρίθηκε πριν υπαχθεί το θέμα στην αρμοδιότητα της ΕΕ, αλλά οι επενδύσεις προστέθηκαν αργότερα στην εντολή για τη Σιγκαπούρη και έκτοτε συμφωνούνται χωριστά.

2.7. Οι διαπραγματεύσεις για μια χωριστή, αυτόνομη επενδυτική συμφωνία ξεκίνησαν επίσημα κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ–Κίνας τον Νοέμβριο του 2013, ενώ τον Μάρτιο του 2014 ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις για μια παρόμοια συμφωνία με τη Μιανμάρ. Πρόκειται για τις πρώτες διαπραγματεύσεις «αυτόνομων» επενδύσεων της ΕΕ, υπό την έννοια ότι δεν αποτελούν μέρος διαπραγμάτευσης για τη σύναψη μιας ευρύτερης ΣΕΣ⁽¹²⁾. Η μέθοδος αυτή μπορεί επίσης να προσφέρει μια ελκυστική εναλλακτική οδό όταν οι μακρές διαπραγματεύσεις ΣΕΣ της ΕΕ φαίνεται πως έχουν χάσει κάθε δυναμική, αν και πριν από την κρίση στην Ουκρανία είχε επίσης εξεταστεί το ενδεχόμενο χωριστών διαπραγματεύσεων της ΕΕ με τη Ρωσία σχετικά με επενδύσεις.

⁽⁷⁾ Άρθρο 206 της ΣΛΕΕ.

⁽⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μια σφαιρική ευρωπαϊκή πολιτική διεθνών επενδύσεων [COM(2010) 343].

⁽⁹⁾ EE C 318 της 29.10.2011, σ. 150.

⁽¹⁰⁾ COM(2006) 567 τελικό της 4ης Οκτωβρίου 2006, σημείο 3.1.iii.

⁽¹¹⁾ EE C 211 της 19.8.2008, σ. 82.

⁽¹²⁾ Ορισμένοι επιθυμούν να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις για μια σφαιρική ΣΕΣ μεταξύ ΕΕ–Κίνας.

2.8. Συνεπώς, η παρούσα γνωμοδότηση εξετάζει τον πιθανό ρόλο ενός κεφαλαίου για την αιεφόρο ανάπτυξη σε αυτές τις αυτόνομες επενδυτικές συμφωνίες, καθώς και τη δυνατότητα επίσημης, ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών.

3. Η μεταβαλλόμενη φύση των επενδύσεων

3.1. Οι επενδύσεις (ως ένα από τα «θέματα της Σιγκαπούρης» που συμφωνήθηκαν το 1996) αρχικά επρόκειτο να αποτελέσουν μέρος των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ που ξεκίνησαν στην Ντόχα, αλλά στη συνέχεια απορρίφθηκαν κατά την υπουργική διάσκεψη του ΠΟΕ στο Κανκούν το 2003. Η απόπειρα του ΟΟΣΑ για τη σύναψη πολυμερούς συμφωνίας για τις επενδύσεις απέτυχε το 1998. Η συμφωνία TRIMs (μέτρα σχετικά με τις εμπορικές επενδύσεις) του Γύρου της Ουρουγουάης του ΠΟΕ, πριν από 20 χρόνια, ισχύει μόνο για μέτρα που αφορούν το εμπόριο αγαθών, αλλά δεν περιλαμβάνει τις υπηρεσίες ή άλλους βασικούς τομείς που αναπτύχθηκαν στο μεταξύ.

3.2. Ο διαχωρισμός του εμπορίου και των επενδύσεων καθίσταται ολοένα και πιο περίπλοκος και απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Οι ΑΞΕ διαδραματίζουν κείμερο και αυξανόμενο ρόλο στην παγκόσμια επιχειρηματική στρατηγική της ΕΕ. Για πολλούς, ανάλογα με το συγκριτικό κόστος παραγωγής, το ιδανικό σημείο παραγωγής βρίσκεται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην τελική αγορά, γεγονός ιδιαίτερος σημαντικό όσο ανοίγουν νέες αγορές, ιδίως στις ταχέως αναδυόμενες και άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες. Για άλλους, είναι σημαντική η ικανότητα γρήγορης εναλλαγής της προμήθειας και της παραγωγής από μια χώρα σε άλλη, όπως έχει αποδειχθεί ήδη από τους διαφορετικούς βαθμούς αποδοχής της χρήσης της βιοτεχνολογίας.

3.2.1. Οι διακυμάνσεις των νομισμάτων και τα μεταβαλλόμενα έξοδα επηρεάζουν επίσης τις αλυσίδες εφοδιασμού, οδηγώντας σε διακυμάνσεις και βραχυπρόθεσμες μεταβολές της παραγωγής. Οι υψηλοί εισαγωγικοί φραγμοί —που αποτελούσαν άλλοτε θετικό στοιχείο για τις επενδύσεις— είναι πλέον πιθανότερο να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για τις ΑΞΕ.

3.2.2. Οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού και παραγωγής μπορούν επίσης να εκτείνονται σε πολλές χώρες —παραδείγματος χάρη, ένα κινητό τηλέφωνο που προορίζεται για την Ευρώπη μπορεί να κατασκευάζεται στην Κίνα και να είναι εξοπλισμένο με προηγμένη τεχνολογία που εισάγεται από άλλο μέρος της Ανατολικής Ασίας. Πριν από την προσχώρηση της Κίνας στον ΠΟΕ, οι τεχνολογίες αυτές εισάγονταν συνήθως απευθείας στην ΕΕ. Πράγματι, το ήμισυ περίπου των εξαγωγών της Κίνας προέρχεται από εταιρείες ξένων συμφερόντων που έχουν επενδύσει στην Κίνα —στον κλάδο των ηλεκτρονικών ειδών το ποσοστό αυτό αγγίζει το 65 %.

3.2.3. Στην ανακοίνωση του 2010 επισημαίνεται επίσης ότι σύμφωνα με την τρέχουσα «έρευνα για τις ΑΞΕ και την απασχόληση, δεν έχει εντοπιστεί μέχρι σήμερα μετρήσιμη αρνητική επίπτωση των εξωτερικών επενδύσεων στη συνολική απασχόληση»⁽¹³⁾, παρά την παραδοχή ότι «ενώ ο συνολικός απολογισμός είναι θετικός, μπορούν βεβαίως να σημειωθούν αρνητικές επιπτώσεις σε τομεακή, γεωγραφική ή/και ατομική βάση». Αυτό είναι πιθανότερο να επηρεάσει τους εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης.

3.3. Οι εμπορικές και επενδυτικές πρακτικές αναπτύσσονται ραγδαία. Το διαδίκτυο, παραδείγματος χάρη, επιφέρει ριζικές αλλαγές, καθώς καταγράφεται εκθετική αύξηση στις διεθνείς αγορές αγαθών διαδικτυακά, στις ηλεκτρονικές πληρωμές και στην παρακολούθηση της αποστολής ώστε να διασφαλίζεται η άφιξη των αγαθών. Οι αλλαγές που επέφερε η αυξανόμενη χρήση των eBay/PayPal και άλλων εταιρειών (όπως η Alibaba) θα φέρουν επανάσταση στο εμπόριο και τις επενδύσεις. Οι ΤΠΕ αποτελούν ήδη μείζονα παράγοντα των ΑΞΕ.

3.3.1. Η εξέλιξη αυτή προσφέρει τεράστιες δυνατότητες στις ΜΜΕ και σε άλλες πιο ειδικευμένες εταιρείες, καθώς θα επιτρέψει σε αυτές και στις τοπικές επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε αγορές που ήταν απρόσιτες μέχρι σήμερα, ιδίως στις ΜΜΕ που εδρεύουν σε πιο απομακρυσμένες περιοχές. Αυτό θα μπορούσε να δώσει σημαντική ώθηση στις επενδύσεις των ΜΜΕ στο εξωτερικό —και στη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας. Καθώς οι ΜΜΕ απαρτίζουν το 99 % του οικονομικού ιστού της ΕΕ, αποτελούν βασικές κινητήριες δυνάμεις της καινοτομίας, με σημαντικό ρόλο στη διατήρηση και την ανάπτυξη της βιωσιμότητας, και δημιουργούν το 70-80 % της απασχόλησης, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αποδώσει ιδιαίτερη προσοχή στη στήριξη των εν λόγω επιχειρήσεων σε επενδυτικά ζητήματα, όπως και στα άλλα πεδία.

⁽¹³⁾ 2010 Impact of EU outward FDI («Αντίκτυπος των εξερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων της ΕΕ»), Copenhagen Economics.

4. Αυτόνομες επενδυτικές συμφωνίες

4.1. Οι δύο τρέχουσες διαπραγματεύσεις «αυτόνομων» επενδύσεων της ΕΕ με την Κίνα και τη Μιανμάρ θα είναι πολύ διαφορετικές μεταξύ τους, παρ' ότι αντιλαμβανόμαστε ότι οι βασικές εντολές είναι παρεμφερείς. Με την Κίνα, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ (εκτός της Ιρλανδίας) έχουν συνάψει επιμέρους διμερείς επενδυτικές συμφωνίες με τη Μιανμάρ, κανένα. Για την Κίνα, τα ζητήματα πρόσβασης στην αγορά αποτελούν επίσης βασικό μέρος των διαπραγματεύσεων με τη Μιανμάρ, τα ζητήματα πρόσβασης στην αγορά αφορούν μόνο την προστασία των επενδυτών. Μετά τη μακρά περίοδο απομόνωσης της χώρας, η κυβέρνηση της Μιανμάρ επιθυμεί τώρα να προσελκύσει και να ενθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις.

4.2. Η Κίνα και η Μιανμάρ βρίσκονται σε δύο αντίθετα άκρα όσον αφορά την ανάπτυξη. Η μία αποτελεί μεγάλη υπερδύναμη που έχει πλέον ενσωματωθεί στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα, ενώ η άλλη αναδύεται με αργούς ρυθμούς ύστερα από δεκαετίες απομόνωσης και αυτοαπομόνωσης. Η Μιανμάρ θα χρειαστεί ανάπτυξη ικανοτήτων· η Κίνα όχι. Η αξία της συνολικής εμπορίας αγαθών της ΕΕ με τη Μιανμάρ το 2013 ήταν 533 εκατ. ευρώ, ενώ με την Κίνα 428 δισεκατ. ευρώ (η αξία των υπηρεσιών ανερχόταν σε άλλα 49,9 δισεκατ. ευρώ το 2012) ⁽¹⁴⁾.

4.2.1. Ωστόσο, το 2012 οι συνολικές εισερχόμενες ενωσιακές επενδύσεις στην Κίνα ανήλθαν μόλις σε 15,5 δισεκατ. ευρώ (5,3 δισεκατ. ευρώ το 2009), ενώ οι κινεζικές επενδύσεις στην ΕΕ ήταν μόλις 7,6 δισεκατ. ευρώ (0,3 δισεκατ. ευρώ το 2009) ⁽¹⁵⁾, ήτοι μόλις το 2,6 % περίπου των εισερχόμενων επενδύσεων στην ΕΕ εκείνο το έτος. Τα ποσά αυτά είναι πολύ χαμηλά, εάν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι, συγκριτικά με το 30 % περίπου προς τις ΗΠΑ, κάτω από το 2 % των ΑΞΕ της ΕΕ κατευθύνεται προς την Κίνα (παρ' ότι πρόκειται για το 20 % περίπου των συνολικών ΑΞΕ στην Κίνα). Η Κίνα, αντιστοίχως, αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 0,7 % των συνολικών ΑΞΕ στην ΕΕ (μπορεί να υπάρχουν και έμμεσες επενδύσεις μέσω Χονγκ Κονγκ ή αλλού), ενώ οι ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν το 21 %.

4.2.2. Η διαπραγμάτευση κάθε συμφωνίας επενδύσεων θα έχει τα δικά της χαρακτηριστικά. Για τη Μιανμάρ, θα επικεντρώνεται στον καθορισμό αρχών και προτύπων για τη δημιουργία και την ενθάρρυνση των ξένων επενδύσεων· για την Κίνα, επιδιώκεται πολύ πιο φιλόδοξη συμφωνία. Σε κάθε περίπτωση όμως μεγάλο ποσοστό των επενδύσεων που θα ακολουθήσουν θα προέλθει ολικώς ή μερικώς από τον ιδιωτικό τομέα.

4.3. Βασικός τομέας αρμοδιότητας για τα μέρη μιας συμφωνίας επενδύσεων θα είναι η διευκόλυνση των επενδύσεων μέσω της δημιουργίας των απαραίτητων βιώσιμων υποδομών. Οι κυβερνήσεις είναι αρμόδιες για την παροχή μιας στέρεας ρυθμιστικής βάσης για τις υποδομές, είτε σε περιφερειακό επίπεδο είτε για τη διασφάλιση αποτελεσματικών και αποδοτικών δικτύων για την ενέργεια, το νερό και τις μεταφορές, μέσω της δημιουργίας αποτελεσματικής συστημικής βάσης για αυτές τις υπηρεσίες. Τα δίκτυα ενέργειας και ύδρευσης απαιτούν περίπλοκο σχεδιασμό, ενώ η αποπεράτωσή τους μπορεί να χρειαστεί πάνω από μία δεκαετία. Το ρυθμιστικό περιβάλλον πρέπει επίσης να προγραμματίζεται μακροπρόθεσμα. Η ΔΗΕΕΑ ⁽¹⁶⁾ εκτιμά ότι, από τα 7 τρισεκατ. δολάρια ΗΠΑ που απαιτούνται για επενδύσεις στο πλαίσιο των στόχων για την αειφόρο ανάπτυξη, τουλάχιστον το ένα τρίτο θα προέλθει από τον ιδιωτικό τομέα —συμπεριλαμβανομένης της οικοδόμησης νέων πόλεων και της πρόβλεψης για σχολεία, νοσοκομεία και δρόμους.

4.4. Η διευκόλυνση των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) θα έχει καίρια σημασία στο σημείο αυτό. Οποιαδήποτε συμφωνία επενδύσεων πρέπει να προβλέπει μέτρα ώστε το ρυθμιστικό περιβάλλον να επιτρέπει τις εισερχόμενες επενδύσεις σε δημόσιες συμβάσεις και ΣΔΙΤ, υποστηριζόμενες από μακροπρόθεσμη προβλεψιμότητα και βιωσιμότητα. Οι εταιρείες χρειάζονται επίσης μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, ιδίως εάν επιθυμούν να αποδώσουν οι επενδύσεις τους. Η αποτυχία οποιασδήποτε πλευράς δεν ωφελεί κανέναν. Οι ισχυροί παράγοντες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα πρέπει να αναπτύξουν νέες συνεργείες και να μάθουν νέες μορφές συνεργασίας. Πρέπει και εδώ να ανατεθεί βασικός ρόλος στην κοινωνία των πολιτών, ιδίως σε επίπεδο κοινωνικών εταίρων.

4.5. Σημαντικό πλεονέκτημα για την Κίνα από μια τέτοια συνθήκη είναι ότι θα αντικαταστήσει και θα επικαιροποιήσει τις 27 διμερείς επενδυτικές συμφωνίες των κρατών μελών σε μία συμφωνία. Αντί να τις ενοποιήσει απλώς, η ΕΕ (όπως συνέβη με τον Καναδά) πρέπει να αποσκοπεί στην επίτευξη μιας συμφωνίας νέας γενιάς και υψηλών προτύπων. Εκτός από την πρόσβαση στην αγορά, οι διαπραγματεύσεις αυτές καλύπτουν επίσης διάφορα ευρύτερα θέματα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συμβάσεων, της πολιτικής ανταγωνισμού, του ρόλου των κρατικών επιχειρήσεων και της πρόσβασης σε τομείς που ήταν μέχρι σήμερα κλειστοί, καθώς και ζητημάτων που αφορούν την αειφόρο ανάπτυξη.

4.5.1. Έχει καίρια σημασία η συμφωνία επενδύσεων ΕΕ-Κίνας να δημιουργήσει προστιθέμενη αξία. Πρέπει να συμβάλει στην αύξηση του πολιτικού διαλόγου, καθώς και στην άνοδο του επιπέδου ολοκλήρωσης και τεχνολογικών ανταλλαγών.

⁽¹⁴⁾ Στοιχεία της ΓΔ Εμπορίου.

⁽¹⁵⁾ Στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁽¹⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 3.

4.5.2. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπό σημείωση το σύνολο των επενδυτικών αρχών που συμφωνήθηκε από την ΕΕ και τις ΗΠΑ το 2012⁽¹⁷⁾. Οι εν λόγω αρχές υπογράμμιζαν την καίρια σημασία της δημιουργίας και διατήρησης ανοικτού και σταθερού επενδυτικού κλίματος και πολιτικών, που συμβάλλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση, στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην αύξηση της παραγωγικότητας, στην τεχνολογική καινοτομία και στην ανταγωνιστικότητα.

4.6. Εντούτοις, είναι σαφής η επιτακτική ανάγκη για τη συμπερίληψη ενός κεφαλαίου για την αειφόρο ανάπτυξη σε οποιαδήποτε συμφωνία επενδύσεων με την Κίνα, όταν μάλιστα στην Κίνα υπάρχει πολύ σημαντική ζήτηση για πράσινες, βιώσιμες επενδύσεις. Οι περισσότεροι παρατηρητές θεωρούν σημαντικό λόγο του κινεζικού ενδιαφέροντος για μια τέτοια συμφωνία την ανάγκη για ευρωπαϊκές επενδύσεις και τεχνογνωσία οι οποίες θα συμβάλουν στην επέκταση των υφιστάμενων πόλεων, διασφαλίζοντας μέγιστη βιωσιμότητα, και στη δημιουργία νέων βιώσιμων πόλεων σε όλη την επικράτεια της Κίνας. Η Κίνα έχει δει τα λάθη όχι μόνο στον ανεπτυγμένο κόσμο, όπου τα αστικά κέντρα αποτελούν συνώνυμο της εγκατάλειψης, αλλά και την εξάπλωση που επέφερε η πολύ γρήγορη, μη προγραμματισμένη, ανεξέλεγκτη ανάπτυξη των πόλεων, ιδίως στις πρόσφατες ΣΟΕΣ και στις συμφωνίες με τη Σιγκαπούρη και τον Καναδά (που δεν έχουν επικυρωθεί ακόμη). Θα απαιτηθούν επίσης συγκεκριμένες προσαρμογές για τις επενδύσεις, αν μη τι άλλο προκειμένου να συμπεριληφθεί έμφαση στις υπεύθυνες επενδύσεις, στη μεγαλύτερη διαφάνεια, στην ενεργειακή απόδοση, στην προώθηση των περιβαλλοντικών υπηρεσιών και άλλους συναφείς παράγοντες.

5. Ο ρόλος της αειφόρου ανάπτυξης στις επενδυτικές διαπραγματεύσεις

5.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη δέσμευση της Επιτροπής για το στοιχείο της «αειφόρου ανάπτυξης» στις επενδυτικές συμφωνίες. Κάθε ειδικό κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη θα βασίζεται στις αρχές που εκτίθενται στο πρώτο σχετικό κεφάλαιο, το κεφάλαιο 13 της ΣΕΣ ΕΕ — Δημοκρατίας της Κορέας του 2010⁽¹⁸⁾, όπως εξελίχθηκαν στη συνέχεια, ιδίως στις πρόσφατες ΣΟΕΣ και στις συμφωνίες με τη Σιγκαπούρη και τον Καναδά (που δεν έχουν επικυρωθεί ακόμη). Θα απαιτηθούν επίσης συγκεκριμένες προσαρμογές για τις επενδύσεις, αν μη τι άλλο προκειμένου να συμπεριληφθεί έμφαση στις υπεύθυνες επενδύσεις, στη μεγαλύτερη διαφάνεια, στην ενεργειακή απόδοση, στην προώθηση των περιβαλλοντικών υπηρεσιών και άλλους συναφείς παράγοντες.

5.1.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τη δέσμευση τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και του Συμβουλίου να διασφαλίσουν ότι η επενδυτική πολιτική δεν αντιβαίνει σε καμία ειδική πτυχή της αειφόρου ανάπτυξης.

5.2. Από το παράρτημα 13 της συμφωνίας ΕΕ–Κορέας καθίσταται σαφές ότι, για να επιτευχθούν οι στόχοι του κεφαλαίου για την αειφόρο ανάπτυξη, τα μέρη θα συνεργάζονται και θα ανταλλάσσουν απόψεις σχετικά με «τις θετικές και τις αρνητικές επιπτώσεις» της συμφωνίας και θα συνεργάζονται «σε διεθνή φόρα αρμόδια για κοινωνικές ή περιβαλλοντικές πτυχές του εμπορίου και της αειφόρου ανάπτυξης», συμπεριλαμβανομένου του ΠΟΕ, της ΔΟΕ, του UNEP και των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών. Τυχόν επικαιροποίηση πρέπει να περιλαμβάνει επίσης τις πρόσφατες σχετικές πρωτοβουλίες της Παγκόσμιας Τράπεζας, του FAO και άλλες.

5.2.1. Από το άρθρο 13.4 της συμφωνίας καθίσταται σαφές ότι καλύπτονται όλες οι σημαντικές κοινωνικές συμβάσεις (πολυμερή εργασιακά πρότυπα και συμφωνίες) και από το άρθρο 13.5 ότι καλύπτονται οι πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες. Στο άρθρο 13.6 αναφέρονται ειδικά οι ΑΞΕ «σε περιβαλλοντικά εμπορεύματα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, της βιώσιμης ανανεώσιμης ενέργειας, των ενεργειακά αποδοτικών εμπορευμάτων και υπηρεσιών και των εμπορευμάτων με οικολογικό σήμα».

5.2.2. Επίσης, μείζονος σημασίας είναι το άρθρο 13.7, που εμποδίζει οποιαδήποτε αποδυνάμωση ή περιορισμό της νομοθεσίας με σκοπό την ενθάρρυνση των επενδύσεων, και το άρθρο 13.9, που αφορά τη διαφάνεια.

5.2.3. Παρ' ότι κάθε συμφωνία που τίθεται υπό διαπραγμάτευση θα αφήσει το δικό της αποτύπωμα, έχει καίρια σημασία να εφαρμοστεί μια ευκόλως αναγνωρίσιμη και με αποδεκτή δομή συνεκτική προσέγγιση.

5.2.4. Ένας επίσημος μηχανισμός διαλόγου για την αειφόρο ανάπτυξη, παρόμοιος με εκείνον που προβλέπεται στο κεφάλαιο 13/παράρτημα 13 της συμφωνίας με την Κορέα, θα είναι εξίσου σημαντικός όσο και σε μια σφαιρική ΣΕΣ. Στην περίπτωση της Μιανμάρ, η δυνατότητα σύζιτησης της εφαρμογής των συμβάσεων της ΔΟΕ θα έχει καίρια σημασία: από το 1997 έως το 2013 η Μιανμάρ ήταν αποκλεισμένη από το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) και το καθεστώς ΟΕΟ («Όλα εκτός από όπλα») της ΕΕ, λόγω παραβιάσεων των αρχών της σύμβασης της ΔΟΕ για την καταναγκαστική εργασία.

5.2.5. Όσον αφορά την Κίνα, ένα κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη και ένα ειδικό φόρουμ σύζιτησεων θα πρέπει να επιδιώκει τη συνέχιση του υφιστάμενου διαλόγου ΕΕ–Κίνας για την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική και του διαλόγου ΕΕ–Κίνας για την περιβαλλοντική πολιτική, ο οποίος εξελίσσεται από το 2005 αλλά κινητοποιήθηκε εκ νέου πρόσφατα μέσω της κοινής δήλωσης του 2012 για την ενίσχυση του διαλόγου για την περιβαλλοντική πολιτική και την πράσινη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να συμπεριληφθεί και η ατμοσφαιρική ρύπανση, η ρύπανση των υδάτων, η διαχείριση των αποβλήτων και η δασοκομία.

⁽¹⁷⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/149331.htm>

⁽¹⁸⁾ ΕΕ L 127 της 14.5.2011, σ. 62.

5.2.6. Κάθε κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη πρέπει να ξετάζει προσεκτικά τον αυξημένο ρόλο που διαδραματίζει ο ιδιωτικός τομέας στις επενδύσεις. Οι υποχρεώσεις των επενδυτών θα έχουν καίρια σημασία και θα εξισορροπούνται από την πλήρη προστασία των επενδυτών. Οι υποχρεώσεις των επενδυτών για τις απαιτήσεις της αειφόρου ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, καθώς προσπαθούν να υποστηρίξουν και να διατηρήσουν τη συνολική τους ανταγωνιστικότητα. Ορισμένοι θα θέσουν την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης ως τον πρωταρχικό επενδυτικό τους σκοπό, ενώ για άλλους ο σκοπός αυτός θα είναι συμπωματικός. Τα διαπραγματευόμενα μέρη οφείλουν να διευκολύνουν τις επενδύσεις, αλλά δεν πρέπει να υπαγορεύουν ποιες επενδύσεις θα γίνουν. Εντούτοις, μια αποτελεσματική επενδυτική στρατηγική της ΕΕ θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ σε μια περίοδο ραγδαίων οικονομικών μεταβολών και μειζόνων μετατοπίσεων της σχετικής οικονομικής ισχύος ανά τον κόσμο, όσον αφορά ιδίως τις επενδύσεις από πιο ειδικευμένες εταιρείες και ΜΜΕ, που αποτελούν σπουδαίες πηγές καινοτομίας.

5.2.7. Το άρθρο 13.6 παράγραφος 2 της συμφωνίας με την Κορέα αναφέρεται στο «δίκαιο και ηθικό εμπόριο αγαθών», καθώς και σε συστήματα «που αφορούν την κοινωνική ευθύνη και την υποχρέωση λογοδοσίας των εταιρειών». Το παράρτημα 13 προβλέπει επίσης «ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία» επ' αυτών των θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης «της αποτελεσματικής εφαρμογής και συνέχειας των διεθνώς συμφωνημένων κατευθυντήριων γραμμών». Η ΕΟΚΕ συνιστά ένθερμα να επεκταθεί η προσέγγιση αυτή και στις συμφωνίες επενδύσεων. Ο ρόλος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) σε κάθε συμφωνία επενδύσεων θα είναι καίριος.

5.2.8. Ένας τέτοιος μηχανισμός θα ήταν εξαιρετικά πολύτιμος για την αντιμετώπιση των ζητημάτων ΕΚΕ σε συνεργασία με τους επενδυτικούς μας εταίρους. Θα πρέπει να δίνει έμφαση στην πολιτιστική ευαισθησία, στην προώθηση της διαφάνειας και μιας ηθικής προσέγγισης και στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Η ενσωμάτωση των προτιμήσεων των καταναλωτών θα αποφέρει οικονομικά οφέλη και θα προωθήσει επίσης, παραδείγματος χάρη, την αποδοτικότερη και καθαρότερη ενέργεια. Η αύξηση της ευαισθητοποίησης, η ανταλλαγή ορθών πρακτικών και η εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ των εταιρειών και των ενδιαφερόμενων μερών έχουν νευραλγική σημασία, όπως και η δημιουργία ικανοτήτων για τις ΜΜΕ, οι οποίες επιβαρύνονται με δυσανάλογο κόστος. Οι κινεζικές επενδύσεις στο εξωτερικό μπορεί να αποτύχουν πολύ εύκολα λόγω της έλλειψης πλήρους κατανόησης του τι απαιτείται από αυτές. Η διευκόλυνση ενός στενότερου δεσμού μεταξύ των επενδυτών, των αναγκών της κοινωνίας και, ως εκ τούτου, των προτιμήσεων των καταναλωτών θα ήταν πολύτιμη για όλα τα μέρη.

5.2.9. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει την ΕΚΕ ως «ευθύνη των επιχειρήσεων για τον αντίκτυπό τους στην κοινωνία». Η ΕΚΕ καθορίζεται από την επιχειρηματικότητα και αποτελείται από οικειοθελείς πρωτοβουλίες πέραν και πλέον των νομικών απαιτήσεων. Αφορά τη δημιουργία νέας αξίας μέσω της καινοτομίας. Η ΕΚΕ καλύπτει οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και διαβουλευθεί με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, κάθε προσέγγιση όμως πρέπει να είναι πάνω από όλα ευέλικτη και πολύμορφη. Δεν μπορεί να εγκλωβιστεί σε ένα γενικευμένο πλαίσιο: κάθε επιχείρηση έχει τη δική της ιδιαίτερη ταυτότητα. Συνεπώς, οι πρακτικές ΕΚΕ διαφέρουν ευρέως, αλλά, αν χρησιμοποιηθούν σωστά, αποτελούν πολύτιμο εργαλείο δημιουργίας επιχειρηματικών ευκαιριών και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας μιας εταιρείας.

5.2.10. Σύντομα αναμένεται νέα ανακοίνωση της Επιτροπής για την ΕΚΕ· οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις⁽¹⁹⁾ και τις κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι οποίες βρίσκονται στη διαδικασία εφαρμογής. Είναι σημαντικό οποιαδήποτε ενέργεια είτε σε ενωσιακό είτε σε διεθνές επίπεδο να μην αντιτίθεται στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές ούτε να τις υπονομεύει. Είναι επίσης σημαντικό να υπενθυμίζεται ότι ενώ τα κράτη έχουν καθήκον να προστατεύουν και να κατοχυρώνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι εταιρείες είναι αυτές που καλούνται να τα τηρούν.

6. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

6.1. Η κοινωνία των πολιτών συμβάλλει στην προσέγγιση του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και επιτελεί ρόλο διαρκούς συμμετοχής και παρακολούθησης. Εντούτοις, για την άμεση συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης παρακολούθησης οποιασδήποτε συμφωνίας επενδύσεων με την ενεργό συμμετοχή τόσο κρατικών όσο και μη κρατικών φορέων, θα χρειαστούν διαφορετικές λύσεις σε κάθε χώρα, ανάλογα με τα υφιστάμενα επίπεδα ενδοκοινωνιακού διαλόγου και αλληλοκατανόησης μεταξύ των διάφορων κοινωνικών ομάδων.

6.2. Στη συμφωνία ΕΕ–Κορέας περιλαμβάνονται διάφοροι μηχανισμοί διαλόγου μεταξύ των δύο μερών. Το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών υποβάλλει αναφορά στην επιτροπή εμπορίου και αειφόρου ανάπτυξης, στην οποία συμμετέχουν οι κυβερνήσεις και των δύο μερών. Για τις συμφωνίες επενδύσεων, προβλέπεται μόνο μία ανάλογη επιτροπή —μπορεί να μην ενδείκνυται πάντα η έγερση επενδυτικών ζητημάτων σε αυτό το επίπεδο, ιδίως εάν κάποιος από τα μέρη δεν επιθυμεί να καταστήσει το ζήτημα πολιτικό ή διπλωματικό. Για το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να χρειαστεί να βρεθεί νέος μηχανισμός.

⁽¹⁹⁾ Βλέπε υποσημείωση 6.

6.3. Σε χώρες όπως η Κίνα ή η Μιανμάρ, υπάρχουν πολύ διαφορετικές, πολύ στενότερες αντιλήψεις σχετικά με την κοινωνία των πολιτών, επομένως η αρχή της συμμετοχής φορέων της κοινωνίας των πολιτών σε οποιονδήποτε φορέα παρακολούθησης θα χρειαστεί επίσης πολύ μεγαλύτερη πειθώ. Η Κίνα έχει συνάψει εταιρικές σχέσεις με πολλές χώρες της Αφρικής που αντιλαμβάνονται τις επενδύσεις αποκλειστικά ως επιχειρηματική διαδικασία και όχι ως μέσο παροχής αναπτυξιακής βοήθειας. Οι μηχανισμοί διαβούλευσης που υπάρχουν δεν μπορούν να αντικατασταθούν εύκολα από τους μηχανισμούς της ΕΕ· ωστόσο, η όποια εντατικοποίηση του διαλόγου μεταξύ των αρμόδιων φορέων θα αποτελούσε πολύ σημαντικό συμπληρωματικό στοιχείο μιας συμφωνίας. Η ΕΕ με τη σειρά της έχει καταστήσει τον κοινωνικό διάλογο και τον διάλογο με τους πολίτες ακρογωνιαίο λίθο του κοινωνικού της μοντέλου, προβλέποντας σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

6.3.1. Η ΕΟΚΕ θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην εξεύρεση λύσεων. Συνιστούμε επομένως ως βέλτιστη μελλοντική πορεία την επέκταση της αρχής της στρογγυλής τράπεζας ΕΕ-Κίνας, στην οποία εκπροσωπούνται εξίσου η ΕΟΚΕ και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Κίνας, ή κάποιον άλλο μηχανισμό διαλόγου προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες κοινωνικές συνθήκες αυτής της χώρας.

6.3.2. Μια εναλλακτική οδός θα ήταν να αξιοποιηθεί η σημαντική πείρα της Επιτροπής σε προγράμματα δημιουργίας ικανοτήτων στον τομέα του εμπορίου και σε σχετικά με το εμπόριο ζητήματα. Παραδείγματος χάρη, τα προγράμματα συνεργασίας με υπουργεία τρίτων χωρών σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων του ΠΟΕ περιελάμβαναν μια συνιστώσα που αφορούσε την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ομοσπονδιών των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών ενώσεων, οι οποίες συνεργάζονταν με τα όργανα του ΟΗΕ (π.χ. ΔΟΕ, ΔΗΕΕΑ, UNIDO) στην εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων θα είναι επίσης σημαντικός, πόσω μάλλον αν ληφθεί υπόψη το μεγάλο ποσοστό των συνολικών επενδύσεων που περιλαμβάνει τη συμμετοχή επιχειρήσεων και εταιρειών.

Βρυξέλλες, 19 Μαρτίου 2015.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE
